

у свідомості, запускаючи нескінченну низку ланцюгових реакцій, залучаючи звуки та образи, аналогії та спогади, смисли та звуки, і все це зливається в рух, що охоплює досвід та пам'ять, уяву та несвідоме.

«Розказана» історія оживає, здатна сколихнути в дітях їхні переживання, емоції, ідеї, які тільки формуються. Казку, байку чи оповідку завжди слухають з особливою увагою, адже це справжні клаптики життя. Бо життя — це завжди історія, «моя» особиста історія.

ОСТАННІЙ ГІСТЬ

У раю організували найбільшу вечерю всіх часів і народів. Кожен святий мав своє місце, позначене золотом биркою.

Усі були присутні на урочистому відкритті «Нового Неба і Нової Землі».

Це був момент, якого чекали віками.

Аромати, що линули з ангельських кухонь, були надзвичайно апетитними й спокусливими. Навіть святі пустельники, вдаючи, що нічого не відчувають, з нетерпінням чекали початку трапези.

Але Ісус, який сидів на чолі столу, не подавав жодного знаку приступати до частування. Всі чекали в цілковитій тиші.

Чого чекав Ісус? Чому нічого не починалося?

Великі золоті двері, які, здавалося, були замкнені назавжди, відчинилися, і крізь них непевними кроками увійшов чоловік із дивним і сумним обличчям.

Лице Ісуса засяяло, він розпростер руки й побіг обіймати чоловіка, вигукуючи:

«Юдо, друже мій, ми чекали тільки на тебе!».

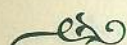
ЧОРНИЙ ЦАР

Три царі-мудреці прийшли з різних кінців світу. Двоє були білими, третій — чорний. Вони йшли за зіркою, яка вела їх із високого неба, але однієї ночі втратили її з поля зору. Даремно вдивлялися в небо: сяюча зірка, яка супроводжувала їх щонаочі, цього разу зникла.

Два білі царі, видатні мислителі та математики з Месопотамії, одразу ж почали паличками на піску малювати лінії та кола, вираховувати небесні траєкторії, занурилися в обчислення та рівняння, намагаючись визначити точний кут на небозводі, де мала бути зірка. Чорного царя не кликали до свого гурту, бо, на їхню думку, він нічого не тямив у справжній науці. Чорний цар скористався несподіваною зупинкою. Верблюди були стомлені й спрагли. «Треба подбати про бідних тварин», — подумав він. Одразу ж узяв відро й пішов набрати води у джерелі неподалік села. Повернувшись, подав відро першому верблюду. Тримаючи ємність під мордою тварини, він раптом побачив у воді віддзеркалення зірки. Вона тихо танцювала у життєдайній рідині, яку жадібно пив верблюд. Так три мудреці знову знайшли свій дороговказ до Вифлеєму.

Отці пустелі розповідають історію старця, який постив упродовж сімдесяти тижнів, а харчувався лише раз на тиждень. Він хотів почути від Бога відповідь щодо одного уривка зі Святого Письма, але Бог уперто мовчав. Тоді старець мовив сам до себе: «Стільки зусиль і часу, а все намарно. Підумай спробуй поради в брата». Щойно він підійшов до дверей, щоб їх відчинити, як перед ним з'явився ангел Господній і промовив: «Сімдесят тижнів посту не змогли наблизити тебе до Бога, але коли ти впокорився настільки, що пішов просити поради в брата твого, я був посланий до тебе, щоб пояснити значення уривка зі Святого Письма». Він розкрив старцеві справжній зміст прочитаного, а тоді відійшов від нього.

СІМ ДНІВ, ЩОБ ЗНАЙТИ ДРУГА

Цього року Тобіас дуже щасливий. Він йде до школи для старших дітей, і все довкола його вражає: коридор, підвір'я, класні кімнати. Учні теж видаються старшими. Тут є дев'ятикласники, десятикласники, одинадцятикласники й навіть дванадцятикласники!

Першого дня Тобіас сидить на лавці, спостерігаючи за товаришами у дворі. Усі вони знають один одного. Всі вдягнені однаково — в барвисті футболки та джинси. Вони весело ганяють червоно-білий м'яч. Щоразу, коли хтось влучає по ньому, серце Тобіаса завмирає. Він би дуже хотів пограти, але команди вже сформовані.

— Це нормально, — заспокоює його мама вечорами. — Ми щойно переїхали в цей квартал. Вони всі знають один одного з дитячого садка. Все налагодиться. Підійди до них сам, ти ж уже великий хлопчик!

На другий день Тобіас встає з лавки й ходить по двору. Діти грають у якусь дивну гру в колі. Тобіас не знає правил — вона здається йому дуже складною. Раптом хтось із класу вигукує: «Вчитель у трусах!».

Це зовсім не смішно, але Тобіас сміється голосніше за інших. Однак ніхто не просить його пограти з ними.

Увечері мати запитує його, чи подружився він з кимось. Тобіас зненацька спалахнув і кілька разів стукнув кулаком по столу:

— Ні! У мене немає друзів!

Мама засмутилася.

На третій день Тобіас набирається хоробрости.

У дворі він наближається до гурту дітей. Серед них виділяється один хлопчик, Коррадо, схожий на ватажка.

Коррадо дивиться на нього:

— Чого тобі?

— Можна з вами погратися?

— Ти знаєш, як грати в «Злови kota»?

— Ні, — бурмоче Тобіас.

— Тоді ти не можеш грати. — І Коррадо відвертається.

На четвертий день, коли лунає дзвінок, школярі починають бігати й кричати від радості.

Для них звук дзвоника приємний. Він знаменує початок забав.

Однак для Тобіаса це неприємний, жадливий і нестерпний звук.

Він відчуває клубок у горлі, йому хочеться сховатися під столом. Удома він знає, як розважитися. Він єдина дитина в сім'ї і має безліч електронних ігор.

Але тут, на шкільному подвір'ї, все зовсім інакше. Він чувається мумією.

Здається, навіть стіни глузують з нього, а дерева загрозливо простягають свої гілки.

На його очах бринять сльози. Ніколи в житті він не почувався таким нещасним.

Увечері мама, як зазвичай, розпитує його. Він не відповідає. Почувається пригніченим, як після поганої оцінки.

На п'ятий день він дійсно відчуває біль, мовби в нього болить живіт. Учитель запитує його:

— Тобіасе, тобі весело на перерві?

Тобіас заперечливо хитає головою.

— Я бачу це у твоїх очах. Ти мав сказати мені одразу. Важко бути новеньким у класі, еге ж? Усі знають один одного, і їм складно підійти до тебе.

Поки вчитель говорить, біль у животі Тобіаса поступово вщухає, немов за помахом чарівної палички. Учитель міцно стискає руки дитини:

— Щоб завести друзів, потрібен час. Я не можу привести тебе до них, бо вони будуть почуватися зобов'язаними товаришувати з тобою. Це було б недобре ні

для тебе, ні для них. Ти можеш запропонувати якісь ігри, розповісти смішну історію, запросити до спільної справи. Для початку допоможи мені розкласти зошити з домашнім завданням по партах.

Тобіас залишається з учителем і виходить на перерву трохи пізніше, ніж зазвичай. Раптом до нього підбігає маленька дівчинка з каштановими косичками, Карлотта.

— Де ти був, Тобіасе? Ти захворів?

Тобіас заляк од подиву. Це вперше хтось звертається до нього на ім'я. Значить, вони його знають!?

— Я допомагав учителю роздавати зошити.

— Ти комікси любиш? — запитує Карлотта.

— Так! — відповів Тобіас.

— Завтра я принесу ті, які в мене є, добре?

Зненацька усе навколо стає надзвичайно барвистим і прекрасним. Дерева привітно махають гілками. Тобіас чувається дуже добре. Завтра він нарешті стане одним із них.

ГЛЕЧИК

У великому королівстві Бурунді, у самому серці Африки, жила велика родина Мокамбі. Пан і пані Мокамбі, хоча й були багаті та шановані, дітей не мали. Уявіть собі невимовну радість, коли пані Мокамбі зрозуміла, що очікує дитину. Навіть старенькі дідуся й бабусі танцювали від щастя.

Однак день народження дитини став днем смутку — усі були приголомшені. Річ у тім, що в пані Мокамбі замість дитини народився глечик. Ви правильно зрозуміли: звичайнісінький глечик — один із тих теракотових посудин, які мають форму маленької жінки й які корисні тим, що в них довго не псується вода. Що

за магія чи прокляття? Може, провісник майбутніх нещасть?

Усі вирішили тікати: батько, мати, дідусі, бабусі, навіть коти й кури. Вони покинули дім, залишивши все-редині небажане чудовисько, але бідолашний глечик поплентався за ними, кричачи:

«Тату, мамо, чекайте, це ж я, ваша донька-глечик».

Та що розпачливіше глечик кричав, то швидше від нього втікали. Врешті він упав і заплакав. Вітер змилосердився над ним: зворушений, підхопив глечика і на своїх крилах поніс його до серця лісу, на м'який килим з трави й листя. Родина Мокамбі зітхнула з полегшенням, що позбулася дивного створіння. Вони дісталися до сусідньої країни і попросили притулку в тамтешнього короля. Через кілька років молодий принц, королівський син, їхав верхи тим лісом. Побачивши гарну галявину, він зліз із коня і ліг подрімати у густій траві. Раптом його погляд зупинився на глечику, покинутому в хащах. «Який же гарний», — подумав королевич. Він підняв глечик і взяв до свого палацу, прикрашеного слоновою кісткою та діамантами, й поставив у бальній залі як прикрасу.

Варто сказати, що королівський палац, попри свою пишність, потерпав від безладу й бруду — частково через лінощі слуг, а можливо, й тому, що там не було королеви. Однак з появою глечика все дивовижним чином змінилося.

Слуги, прокидаючись вранці, бачили, що повсюди вже замешано, чисто й прибрано. Вони не могли зрозуміти, як таке можливо, проте були надзвичайно раді й цілими днями байдикували, граючи в карти. А принц, який невдовзі став королем, коли сів на почищений до блиску трон, дуже зацікавився цією таємницею. Якось уночі, замість того щоб спати, він нечутно ходив

палацом і побачив, що рівно опівночі з глечика вийшла молода вродлива дівчина й чимдуж заходилася витирати пил і наводити лад. Юний король, здивований і зачарований, одразу закохався в красиву й працьовиту дівчину. Він узяв її за руку і сказав: «Виходь зі світу мертвих і повертайся до світу живих», а згодом посадив її на трон поруч із собою й оголосив своєю нареченою.

На честь майбутньої королеви влаштували пишний бенкет, небачений у тих краях. Вклонитися новій володарці мали всі піддані королівства Бурунді. Прийшла і родина Мокамбі. Коли королева побачила, що вони йдуть, то метнулася і сховалася в глечик, а тоді закричала: «Тату, мамо, чекайте, це ж я, ваша донька-глечик».

Мокамбі сторопіли, але тут королева вийшла з глечика й міцно обняла їх. Пан та пані Мокамбі ще більше розгубилися, бо збагнули, що в одну мить знову отримали свою доньку та ще й породичалися із самим королем. Тоді молода правителька, з серйозним виразом обличчя, додала: «Ніколи не відмовляйтеся від своїх дітей, які б вони не були, ставтеся до них нарівні з іншими людьми. Бо те, що здається глечиком, насправді може виявитися королевою».

У скількох непоказних оболонках ховаються королеви!

СКЛООЧИСНИКИ

Був дощовий день. Жінка їхала однією з головних вулиць міста повільно й обережно, оскільки дорога була мокрою і слизькою. Раптом син, що сидів поруч, сказав: «Знаєш, мамо, про що я думаю?». Жінці стало цікаво, яка ж гадка могла зринуть в голівці семирічного хлопчика, і вона запитала: «Що ж ти надумав?». «Дош, — почав пояснювати хлопчик, — це як гріх,

Коли для себе чи для тебе я бажаю ангела любови, то маю на увазі не лише те, щоб тебе любили інші чи щоб ти закохався. Бо любов — це більше ніж закоханість. Для мене любов — це окремий вимір душі. У моїй келії висить ікона святого Миколая. Коли я на неї дивлюся, то відчуваю, що цей святий — суцільна любов. Він ту любов випромінює. Він не закоханий у жінку. Він, можливо, не залюблений і в Ісуса Христа, але він настільки просякнута любов'ю, що відображає її всім своїм єством. Це те первинне прагнення людини: не лише могли любити друга чи подругу, а й самому стати любов'ю. Той, хто став любов'ю, любить усе довкола себе. З любов'ю зустрічає він кожну людину й пробуджує її до життя. Кожної травинки торкається з благоговінням і любов'ю. Йому відома ідея з Талмуду, що кожній травинці, щоби вона зростала, Господь дав ангела. Така людина з любов'ю споглядає захід сонця. Вона почувається любленою Богом настільки, що та любов струменить із неї назовні. Все, що вона робить, має відбиток тієї любови. Вона працює з любови. Вона співає, бо любить, бо її любов шукає виходу.

Із незапам'ятних часів у бесіді про любов мовиться саме про ангела любови. Тому, хто мене любить, я кажу: «Ти ангел». Якщо мені дано досвідчити любов, то появляється відчуття, що в моє життя увійшов ангел. Філ Босманс вважає, що ангел — це той, «кого Бог посилає у життя несподівано й без жодних твоїх заслуг, щоб у час

цілковитої темряви він засвітив для тебе кілька зірок».

Про існування ангела в тобі, який радіє твоєму світлу й плаче з приводу твоєї темряви, знає Роза Ауслендер:

*слова любови,
вірші й ласка
злітають з його крил.*

Нам потрібні ангели любови, які вели б нас до таємниці любови, які дали б змогу торкнутись джерела любови, котре бурлить в нас самих, але досить часто замулене або затьмарене нашими хворобливими емоціями.

Однак із ангелом любови ти повинен поводитись обачно. Його не можна перенавантажувати. Він може використовувати лише той матеріал, який запропонуєш йому ти. Коли свою агресію пригнічуєш і приховуєш, то ангел не може проникнути у твою душу з любов'ю. Тоді злість осідає у тобі, немов кавова гуща, й поступово стає на заваді любови. Все, що є в тобі, навіть злість і роздратування, ревність і страх, небажання й розчарування, простягни своєму ангелові любови. Бо все, що в тобі, мусить бути любов'ю переображене. Дозволь ангелові любови тебе всюди супроводжувати. Залучи його до твоїх конфліктів на роботі, до непорозумінь у родині, в подружжі чи в дружбі. Ангел любови — це не та благочестива цукрова помадка, якою не раз все поливають. Він хотів би твоє життя переобразити. Він ні на

що не накладає вето. Він не забороняє тобі твого роздратування. Він не вимагає, щоб ти не почувався зраним. Він лише волів би, щоб усе, що переживаєш, ти дозволив йому освітити. Тоді всі свої конфлікти бачитимеш в іншому світлі. Вони не зникнуть. Прості й правильні рішення вдасться знайти не відразу. Твій ангел любови також любить правду. Він хотів би, щоб ти добре придивився до того, що саме сталося, щоб всерйоз поставився до своїх почуттів під час конфлікту. Однак він також хотів би, щоб ти не зациклювався на своїх зраних почуттях, а дозволив любові поставити їх під сумнів.

Любити — не означає перш за все мати любовні почуття. Любов походить від *liob* — добрий. Спочатку потрібна віра, добре бачення, щоби потім могли любити й відповідно поводитись. Перш за все любов потребує нового бачення. Попроси свого ангела любови, щоб подарував тобі можливість подивитися на світ по-новому, щоб людей навколо та й себе самого ти зміг бачити в новому світлі, щоб у собі та в інших людях міг виявити ту добру серцевину. Тоді зможеш краще дати собі з цим раду. Бажаю тобі, щоб ангел любови щораз більше впроваджував тебе в таємницю Божої любови, яка в тобі бурлить, як те джерело, яке ніколи не пересихає. Тобі не треба творити любови у собі. Ти повинен пити з джерела любови Божої, яке в тобі вирує і якого для тебе завжди достатньо.

2

Ангел примирення

Ангел примирення спочатку повинен зробити тебе здатним дійти згоди з самим собою. У наш час багато людей не може знайти умиротворення. Їм не під силу змиритись із тим, що їхнє життя пішло не так, як вони собі планували. Вони ворогують зі своєю долею, з розчаруваннями, яких зазнали в житті, не можуть дійти згоди з самими собою. Вони хотіли би бути інакшими: інтелігентнішими, успішнішими та більш вартими любови, хотіли б мати кращий вигляд.

Слово *Versöhnung* — примирення походить від середньовічного німецького *süene* і означає залагодження, мир, поцілунок. Воно також має значення «втишити, заспокоїти». Тобто примиритись із самим собою означає укласти з собою мир, бути згідним із собою таким, яким я став. Владнати суперечку між різними потребами та бажаннями, які розривають мене, тягнучи то в один, то в другий бік. Ліквідувати розкол, який утворюється в мені між ідеалом і реальністю. Заспокоїти розбурхану душу, яка постійно повстає

проти моєї дійсності. І це значить — розцілювати саме те, що мені так важко дається: розцілювати мої помилки та слабкості, ніжно обійтись із самим собою, особливо з тим, що суперечить моєму ідеальному образу. Тоді на допомогу мені мусить прийти ангел, щоби примирення з собою було вдалим, щоб моїй біографії, моєму характеру, всім тягарям і навантаженням, які випали на мою долю, я дійсно зміг сказати «так».

Щойно тоді, коли я примирюсь зі самим собою, то зможу думати про те, щоб примиритись із тими, хто мене оточує, хто посварився зі мною та з іншими. Люди, які всередині роздвоєні й не умиротворені, будуть спричиняти розкол також довкола себе. В наш час є багато благочестивих людей, які свій внутрішній розкол виносять назовні. Оскільки їхні ідеали надто високі, то все темне в собі вони відсікають. І тоді змушені проектувати це на інших. Тоді в інших людях вони постійно бачать чорта чи якихось демонів. Вони потребують очорнювати тих, які не дотримуються законів Церкви, які не відповідають їхнім власним уявленням про християнську мораль. Оскільки чорта у власному серці вони відсікли, то бачать його повсюдно в довколишньому світі. Навколо таких людей виникає розкол: одні захоплені тим, що врешті прийшов хтось, хто відважився сказати правду; а інші відчувають, що від тих людей виходить щось хворобливе, щось, що вносить розбрат довкола, і відвертаються від них.

Апостол Павло служіння християн розуміє власне як служіння примирення, яке доручив нам сам Бог (див. 2 Кр. 5, 18). Ангел примирення хоче зробити тебе посланцем взаєморозуміння — не таким, який всюди переконає і вимагає єдності, а таким, який започатковує шлях встановлення злагоди. Примирення зовсім не означає, що всі конфлікти довкола себе ти прикриваєш плащем благочестя, що хотів би досягнути взаєморозуміння та загладити гострі кути. Багато людей саме це плутає із примиренням, але насправді вони просто не здатні витримувати конфлікти. Їх опановує страх, якщо не все довкола них перебуває в гармонії. Вони згадують ситуації з дитинства, в яких відчували себе незахищеними: зокрема суперечки батьків, які були для них загрозливими, оскільки позбавляли їх почуття безпеки та родини. Примиритися — означає залагодити. А залагодити означає згладити, вирівняти стосунки між різними спільнотами, побудувати міст між сторонами конфлікту. Однак це зовсім не означає, що згладити, привести до гармонії треба все. Самі по собі погляди залишаються, але між ними вже немає суперечностей, бо появився міст, який їх об'єднав, завдяки якому вони знову можуть співіснувати.

Перш ніж ти забажаєш примирити між собою інших, перш ніж зможеш припинити суперечку між групами, які ворогують, спочатку мусиш бути в мирі зі самим собою і з людьми, які тебе оточують. Це зовсім не означає, що задля єдності